

Rutte, Kaag en Wopke kunnen samen een partij beginnen

Posted on 20 november 2021 by Syp Wynia

Mariëtte Hamer, de vorige informateur, zei het een half jaar geleden al: er zijn niet zo gek veel verschillen tussen de aanstaande regeringspartijen. Toen zaten trouwens ook PvdA en GroenLinks nog bij de kabinetsformatie – partijen die nauw samen willen (wilden?) werken en misschien wel wilden fuseren.

Inmiddels weten we meer. Er zijn formatiestukken van VVD en D66 en van VVD en CDA (want dat liet Gertjan Segers van de ChristenUnie in de trein liggen). En wat zien we daar? Die drie partijen waren het maanden geleden al over bijna alles eens.

Toegeven aan D66

Meestal geven CDA en VVD in de geopenbaarde stukken toe aan de meest linkse van de drie, te weten D66. Je vraagt je zelfs af wat er nog tussen deze partijen staat. Wat verschillen deze partijen nog van elkaar? Wat weerhoudt hen er van om te gaan fuseren, net als PvdA en GroenLinks eerder ook (misschien)?

Die vraag is niet van vandaag of gisteren. Al bijna tien jaar geleden, in het voorjaar van 2012, sloten de demissionaire regeringspartijen VVD en CDA een vergaand begrotingsakkoord (‘Kunduz’) met de oppositiepartijen D66, GroenLinks en ChristenUnie. Later dat jaar sloot de PvdA zich daar feitelijk bij aan, door een kabinet te beginnen met de VVD van Mark Rutte.

Deze partijen zijn het altijd al eens

Al die partijen, met op een afstandje ook de kleine SGP, hebben sindsdien Nederland geregeerd: als regeringspartij of als (informele) gedoogpartij. Op geen enkele hoofdlijn van beleid heeft die klont van partijen – steeds vaker ‘middenpartijen’ genoemd – wezenlijk een verschil van mening laten zien.

Ze steunden eerst het beleid van bezuinigen en belasting verzwaren om het Brussel naar de zin te maken over het begrotingstekort (2012-2016). Vervolgens besloten ze samen Nederland tot internationaal koploper te maken van het klimaatbeleid (sinds 2017). Ze droegen ook samen het coronabeleid van RutteDrie (sinds begin 2020).

Nu doen PvdA en GroenLinks weliswaar niet meer mee aan de kabinetsformatie, maar die partijen zouden op basis van wat CDA, D66 en CDA samen in augustus en september in de achterkamers op papier hebben gezet prima kunnen aanschuiven. Voormalig PvdA-leider Job Cohen zei dat ook, sarrend, nadat de stukken die Gertjan Segers in de trein had laten liggen publiek waren geworden: ‘Prachtige plannen. Ik begrijp niet waarom de PvdA hier niet aan meedoet.’

Als ze bij de PvdA zo ingenomen zijn bij wat VVD en CDA – weliswaar met het oog op samenwerking met D66, maar dan nog – samen op papier hebben gezet, dan zou (vooral) de VVD, maar (toch ook) het CDA daar ongelukkig mee moeten zijn, zou je zeggen. Immers: als de VVD van Mark Rutte en het CDA van Wopke Hoekstra zo ver gaan in het behagen van Sigrid Kaag van D66 dat de PvdA blij is met het resultaat, waarom zijn VVD en CDA dan nog op aarde?

En inderdaad: loop de stukken door. Ze willen allemaal hetzelfde. Waarbij aangetekend dat de rode lijn is dat wat D66 wil al in het verkiezingsprogramma stond, terwijl (vooral) VVD en (ook) CDA sinds de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart van dit jaar alleen maar verder zijn opgeschoven naar links, naar D66, naar de PvdA (en GroenLinks) ook.

Wat was het profiel van CDA en VVD eigenlijk?

Dan te bedenken dat zowel VVD als CDA zelfs voor die verkiezingen al in de richting van D66 waren opgeschoven. Het CDA is de afgelopen jaren alle kleur op de wangen kwijtgeraakt, en zo veel kleur was er doorgaans al niet. Het CDA moet het hebben van de regio, maar is al jaren aan het flirten met de grote steden, waar de partij nauwelijks basis en weinig toekomst heeft. Als het om de toekomst van de boeren gaat volgt het CDA inmiddels gewoon D66, op een afstandje dan.

De VVD van Mark Rutte (hij wilde altijd al een VVD samen met D66, misschien met wat PvdA er bij) heeft sinds jaar en dag meer van een vrijzinnig-democratische dan van een liberale partij (en dan ook nog met een monarchistische inslag). Een conservatief-liberale partij is de partij van Mark Rutte hooguit periodiek, als er weer verkiezingen in aantocht zijn.

En zelfs die moeite – een conservatief etiket – nam de VVD bij de laatste Kamerverkiezingen al niet meer. Rutte liet het verkiezingsprogramma schrijven – nogal merkwaardig – door de vertrekkende fractievoorzitter Klaas Dijkhoff, die er geen misverstand over liet bestaan dat de VVD verder linksaf ging slaan, richting midden heet dat dan. Er klonk teleurstelling door over vrijhandel, markt en kapitalisme – ongeveer zoals de sociaaldemocratie het als haar taak ziet die fenomenen in statelijke en collectivistische zin bij te sturen.

De VVD: een pragmatische partij

Anders gezegd: de VVD van Rutte was regerenderwijs al een onbestemde, pragmatische partij geworden, legde die koers ook deels vast in het verkiezingsprogramma en profileerde zich in formatiedocumenten als een bijna-kopie van het D66 van Sigrid Kaag. Let wel: de Sigrid Kaag die het als haar taak ziet het volgende kabinet zo progressief mogelijk te maken (en daarmee PvdA en GroenLinks de wind uit de zeilen te nemen, al zegt ze dat er niet per se bij).

Uit het 'Document op hoofdlijnen' dat VVD en D66 afgelopen zomer opschreven en het 'Formatiedocument VVD & CDA' van 26 september blijkt dat de partijen van Rutte, Kaag en Hoekstra in vrijwel alles op dezelfde lijn zitten. Soms is dat ook makkelijk, want dan is het gewoon het voortzetten van het kabinetsbeleid, zoals het voor 2030 bouwen van een miljoen woningen op 14 daartoe aangewezen gebieden.

Allemaal klimaatkoplopers

Vier jaar geleden wilde D66 dat Nederland klimaatkoploper van de wereld zou worden, kreeg dat ook in het regeerakkoord en nu willen VVD en CDA het zelf ook. Waar ze tot dusver niets over zeggen, is of ze doorgaan met het subsidiëren van houtstook, dat tot dusver de grootste bijdrage (maar niet heus) levert aan de productie van duurzame energie in Nederland.

De drie partijen willen ook (tot) tientallen miljarden uittrekken voor het uitkopen van boeren, in de eerste plaats om de neerslag van stikstof bij natuurgebieden in te perken, maar ook om biodiversiteit en het klimaat te dienen. Hoe die laatste doelen zich verhouden met het massale volbouwen van Nederland (dat ze alle drie willen) is een raadsel.

Meer staat, meer regulering

De drie partijen zijn het ook soort van eens (want schrikbarend vaag) over het geleiden van de immigratie en het bestrijden van de drugsmaffia (anders dan het geven van voorlichting over drugs, waar Taghi c.s. niet van de onder de indruk zullen zijn). Wel is er enig zicht op hogere straffen voor drugscriminelen.

Samenvattend zijn de drie partijen het eens over méér overheid op vrijwel alle terreinen. Een verlaging van de collectieve lastendruk (die onder de Rutte-kabinetten al stevig omhoog ging) is buiten beeld. Maar op enig moment zullen de talloos veel miljarden die extra worden uitgetrokken toch weer terugbetaald moeten worden.

Als het om het buitenland, Europa en buitenlandse uitgaven gaat kan D66 (en kunnen PvdA en GroenLinks) hoogst tevreden zijn: meer ontwikkelingshulp, meer diplomaten, meer Europa. Wil de EU een nieuw verdrag (altijd een route voor meer Brusselse bevoegdheden)? Nederland doet mee.

De stukken van VVD, CDA en D66 ademen meer overheid, meer regulering en meer collectivisering, of het nu gaat over de woningmarkt, arbeidsmarkt of consumentenbeleid. Dat zijn trajecten in de richting van minder (economische) vrijheid – geen wonder dat Job Cohen er bij staat te juichen.

Rutte, Kaag en Hoekstra zitten nu al bijna een jaar te doen alsof ze hele andere

ideeën hebben. Kaag wil ook 'nieuw leiderschap' ten koste van Rutte. In veel opzichten heeft ze dat leiderschap al binnengehaald, want er is weinig van wat zij wil dat ze niet krijgt.

VVD en CDA zijn ook D66 geworden

Daarbij dringt zich de vraag op of Rutte en Hoekstra wel echt zo vreselijk zijn opgeschoven richting Kaag. Het heeft er alle schijn van, dat ze al behoorlijk op één lijn zaten met Kaag. De afgelopen tien jaar zijn de partijen van Rutte en Hoekstra al heel sterk op die van Kaag gaan lijken.

Dat de formatie zo lang duurt komt niet omdat de partijen zoveel verschillen, maar omdat ze de grootst mogelijke moeite hebben onderlinge verschillen uit te venten. In feite zouden ze kunnen fuseren: VVD66, met het CDA als uitstervende bloedgroep.

Wynia's Week zorgt ook in 2022 weer voor scherpe analyses. *Steunt u deze onafhankelijke berichtgeving? Doneren kunt u* ***HIER****.* ***Hartelijk dank!***